

יומן מטלטל | חילושה של קהילת "בית אהרן וישראל" - קייב לפינסק בבלארוס בואכה לארה"ק

מסע הבריחה אל אהלו של הבעש"ט זיע

■ קבלת שבת דקות לפני השקיעה, חלוקת מזונות בשיעור כביצה, המעטפה שפתחה את המחסום האחרון והשאלות ההלכתיות שהועברו באמצעות "גוי של שבת" אל כ"ק האדמו"ר מקרלין סטולין שליט"א במהלך מסע הבריחה בליל שבת, וההתלבטות עם ההגעה למלון בצד הבלארוסי אם הם עדיין בגדר פיקוח נפש כדי לטלטל מרשות לרשות את המזוודות שהיו בבטן האוטובוס... ■ קטעים מתוך יומן מרגש ומצמרר מהגאון רבי יואל קניג שליט"א, רב הקהילה וראש ישיבת "בית אהרן וישראל" קייב, שבנשיאות כ"ק האדמו"ר מקרלין סטולין שליט"א, נפתח לנו צוהר לתחושות והטלטלות שעברו על הפליטים היהודים שנאלצו לעזוב הכל בחיפזון ולהימלט על נפשם ■ בימים ההם בזמן הזה ■

הצלת ספרי תורה |

שבת בבוקר. החתמת דרכונים בבלארוס |

מסע הגלות ממקום שבתם הקבוע בעיבורה של העיר קייב, בירת אוקראינה, ארך שלוש שבועות, הוא החל סמוך ונראה לציונו של הבעל שם טוב זיע"א בעירה מזיכורו שבאוקראינה, והגיע לסיומו ביום שלישי השבוע בצהריים היום עם הגיעה של קהילת "בית אהרן וישראל" אל ציון אדוננו הגר"א מוילנה זיע"א. בשיחה מרגשת ומצמררת עם "יתד נאמן" פותח הגאון רבי יואל קניג שליט"א, רב הקהילה וראש ישיבת "בית אהרן וישראל" - קייב, שבנשיאות כ"ק האדמו"ר מקרלין סטולין שליט"א, צוהר לתחושות והטלטלות שחוו על הפליטים היהודים שנאלצו לעזוב הכל בחיפזון ולהימלט על נפשם.

פרק א' - מקייב למזיבו

עם התגבר השמועות על המלחמה המתקרבת והחשש לפלישת רוסיה למזרח אוקראינה, הורה לנו כ"ק האדמו"ר מקרלין סטולין שליט"א, לעזוב את עיר הבירה קייב, ולהרחיק לקצוות המדינה. האדמו"ר שליט"א זירז שכל בני הקהילה יעברו יחד ולקחת עמנו את ספרי התורה מקייב. משנמצא המקום המתאים במזיבו, יצאו כל בני הקהילה ביום ב' י"ג אדר ראשון תשפ"ב.

פרק ב' - מזיבו לבלארוס

עצם ההחלטה על הנסיעה לבלארוס היתה כרוכה בכמה וכמה סיכונים:

- הדרך עוברת דרך העיר זיטומיר שיש בה מחסני צבא ומחנות צבא והיא עיר צבאית לכל דבר. בשעת מלחמה זה יעד מסוכן הן בגלל הפצצות הרוסיות והן מצד האוקראינים שיכולים לבצע חיפוש באוטובוס ולמצוא מחויבי גיוס ולהורידם. כדי להינצל מכך, הרב פימה אמר שיש דרך עוקפת שנוסעת בכפרים נידחים. אך מאידך גיסא הכבישים במקומות אלו קטנים ומלאים מהמורות ובורות, ונסכת פנצ'ר כרכב בזמן הזה שכל אחד תלוי בשני מהווה בעיה קשה מאוד.
- הדרך עוברת בקו הגבול של בלארוס ושם יש טנקים ומשוריינים רוסים שהם בבטחון גמור יכולים לראות בנו תנועה חשודה ולירות כמה פגזים לעברנו ד' ירחם. וכן הכוחות האוקראינים גם הם יכולים בקו הגבול לפתוח באש עלינו בלי חקירה ודרישה.
- בקו הגבול יש 30 ק"מ שנהפך להיות שטח הפקר. האוקראינים ברחו והרוסים נכנסו עמוק יותר. מקום כזה בדרך כלל שולטים בו אנשי פשע ועולם מחתן. גם הם יכולים לעצור את השיירה ובמקרה הטוב ביותר לבקש דמי חסות.
- על צד שהתוכנית נכשלת ואין מעבר להכנס לבלארוס, מיכלי הדלק של המכוניות מאוררים להחרוק לגמרי מהדרך הארוכה, ודלק אי אפשר להשיג בכל אוקראינה, ונמצאנו אובדי עצות עם הגישה והטף במקום נידח ושכוח בתוך הקור הנורא מבלי יכולת חזרה לשום מקום. הספינות הללו הועלו בפני כ"ק האדמו"ר שליט"א, והוא הכריע לצאת לדרך בלי שום השתנות.

כמובן שהיו כאלו מן שאר האנשים שצחקו על הוראה זו וטענו שאין בעיה להשאר במזיבו, וקרוב לוודאי 200 אחוזים - כלשונם - שנחזור בחזרה באמצע הדרך. אך אנחנו כמובן לא שמענו - לדברים, והתחזקנו בדברי רש"י ביציאת מצרים - "אין לנו אלא דברי בן עמרם".

לא התאפקנו ושרנו מניגוני פורים. אחרי התפילה, ערכנו קידוש בקול רם ובהתר- גשות הנפש, וחילקו לכולם מזונות בשיעור כביצה, מפני החשש שמא לא נוכל לקיים סעודת שבת בנטילת ידיים והמוציא ואז נוכל אולי לצרף זאת כסעודת שבת. שרנו שיירי שבת והשתדלנו לענן את השבת ככל שניתן.

הרגשנו בקידוש ובסעודה כמו אבותינו ואבות אבותינו שנאלצו כל פעם לברוח מאימת המציקים והצוררים, ולקיים המצוות בשמחה בכל מצב. תמיד צריך לדעת גם בזמן הקביעות שיש אפשרות של נדודים.

למרבית הפלא בכיוון הזה של הנסיעה, כמעט לא היו מכוניות, ולכן בשלב זה הנסיעה היתה ללא עיכובים משמעותיים. אחרי נסיעה ארוכה הגענו לאזור קורסטין, שם כבר היו שוטרים וחיילים ששאלו אותנו להיכן מועדות פנינו. על כל ביקורת וחקירה, השבנו שאנחנו נוסעים להתפלל על קברי צדיקים להצלחת אוקראינה. ב"ה הם לא חיפשו ולא שאלו שאלות מיותרות. גם בצידי הדרך נראו טנקים אוקראינים, ואלו סימנו לנו לנסוע באורות נמוכים אך לא מעבר לכך.

באחד המחסומים שנעצרו לביקורת, חלפה שיירה של משוריינים צבאיים ואחד מהם ירה יריות באוויר והיינו בפחד ואימה, ובפרט כי חלק מהשיירה חצו כבר את המחסום. חיינו בסבלנות, וב"ה אחר כך חזרנו לשיירה יחד.

אחרי התארגנות בחיפזון גדול והכנת אוכל מינימלי לשבת, הכנסנו לאוטובוס חלות יין עוגות ודברים בסיסיים שעדיין הספיקו לבלש במזיבו, ויצאנו לדרך בפניא דמעלי שבתא, בשעה 5.00. חזן מן האוטובוס היו עוד 10 רכבים פרטיים של בני הקהילה שנסעו בצמוד לאוטובוס ובשיירה ארוכה.

במקביל בארץ ישראל ובחו"ל בני יורק ובפינסק שבבלארוס, גם כל אותו ערב שבת עמלו על הכנת המסע, הן בהכנה ופירוט מדויק של כל המסמכים וכל שאר העניינים ובמיוחד הכספיים.

פרק ג' - שלישי - הנסיעה וחציית הגבול

עם היציאה באוטובוס, הסברתי שאמנם פיקוח נפש דוחה שבת, אך צריך למעט כמה שאפשר בחילול שבת, ומה לעשות עם חפצי המוקצה, ועוד כמה דברים נחוצים, וכן הוראות הנשים שאינן יכולות להדליק נרות, ושצריכים לקבל שבת בפה כמה דקות לפני השקיעה. לאחר מכן אמרנו תפילת הדרך בבכי ובהתרגשות גדולה, והרגשנו על בשרנו כל תיבה ותיבה.

היינו באוטובוס יותר ממנין גברים, והתפללנו מנחה כמו בבית מדרשו, ופתחנו בהודו להשם כי טוב כי לעולם חסדו בקול ונוכחו קרלין, קבלת שבת בשרה ובזמרה ותפילת ערבית. השיירה והזמרה הפיגו את הפחד, ואפילו לפני "תתקבל"

לפתע בשעה 12.00 בצהריים הגיעה הוראה מאת האדמו"ר שליט"א, לעלות במהירות על האוטובוס ולצאת כמה שיותר מהר לכיוון גבול מדינת בלארוס.

הענין עורר תמיהה, וכן היה קשה לארגן את כולם מרגע לרגע, במיוחד היה קושי מצד הנגה

ע"א שהסתיים בציונו של אדונו הגר"א

הגעה ביום ראשון לעיר פינסק

מצלמות משמר הגבול הבלארוסי צילמו את חציית השיירה

שחרית בבית הכנסת בפינסק

אירגנו והוציאו עשרות אוטובוסים משטחי המלחמה באוקראינה לעבר מולדובה ופולין. אימצאותה של הקבוצה יחד שכולם מבני אוקראינה, לפעול בצוותא במצווה נוראה זו, ב"ה מבלי להישגים גדולים. ומרבית בני הקהילה שונתרו בפינסק, עומד ים גם עכשיו על משמרתם במסירות עצומה, להציל עוד ועוד נפשות אחינו בני ישראל מהמלחמה. הקב"ה שלח ברכה בכל מאמציהם ומעשי ידיהם, ולא ישמע שוד ושבר בכל בית ישראל בכל מקום שהם. בשבח והודיה לבורא עולם שהביאו עד היום, ובתפילה מלפני אבינו שבשמים, שלנצח לא יסיר חסדיו הגדולים מאיתנו, וזוכה תמיד לרחמים וחסדים טובים ומגולים. וכל העוסקים והמסייעים והמתנדבים למען הצלת הנפשות, הקב"ה ישלם שכרם בכפל כפליים, ולא תמוש הברכה מאיתם ומבני ביתם וכל אשר להם עד עולם.

זיע"א שמנותחו כבוד שם, ונשאנו תפילה הודיה נרגשת על כל הניסים שעברו עלינו. לאחר שהות של 10 ימים שמנו פעמינו עם עוד כמה מהמשפחות לארץ הקודש. מכיוון שבבלרוס אין טיסות, יצאנו בשבוע זה (פרשת ויקרא) בנסיעה ברכב מבלרוס לכיוון ווילנה שבמדינת ליטא. במשך שעות ארוכות נסענו, וכן המתנו במעבר הגבול היבשתי, עד שחצינו את הגבול. ביום שלישי עמדנו בוויילנה בסיומו של מסע הבריחה מהאש, ובתפילה נרגשת בבית החיים בוויילנה על ציונו של אדונו הגר"א זיע"א.

■ ■ ■

נפלאות השי"ת ממסע הבריחה מראש מקייב, אנו רואים במיוחד בבלרוס, כאשר מרבית בני הקהילה זוכים ועוסקים יומם ולילה בהצלת נפשות רבות של אחינו בני ישראל באוקראינה, ובמאמצים עילאיים והון כסף, כבר

מסמכים, כאשר זה לעצמו נס גדול במדינה זו. אז נפגשנו כולנו בעבר השני עם דמעות בעיניים, והודיה לבורא, שהביאנו עד היום. הרב פימה שכר עברונו מלון מפואר בעיר מאזיר, הרחוקה כשעה נסיעה מקו הגבול. כולנו הגענו באוטובוס הבלארוסי, כי האוטובוס שהביא אותנו לא רצה בשום אופן לעבור את הגבול. הבחור הגוי שהיה איתנו הוציא את המזוודות והעבירם למלון, יען היה זה ספק אם זה רשות הרבים או רשות היחיד, כי המלון היה מוקף מחיצות וכבר יצאנו מהמבצב של פיקוח נפש.

כל אחד קיבל סוויטה מפוארת. אחר כך ירדנו להשלים את סעודת שבת וכן לקרוא בתורה ולברך את החודש, וככה המשיכנו לעגן את השבת כמו כל היהודים בעולם, ובסעודת רעוא דרעווין בצוותא חזא מתוך דברי תורה ויראה והתעלות הוודיה להשי"ת. גם אחר כוואנו הרגשנו השגחה פרטית על כל צעד ושעל, כמו לדוגמא עם הבשמים למוצ"ש. במשך שבועיים היתה במעילי מבלי סיבה מיוחדת, שקית עם בשמים של ציפורן. בתפילה מעריב נזכרתי בזה, ואפילו בשמים להברלה היה לנו.

במוצאי שבת נודע לנו, עוד ועוד פרטים מההשגחה פרטית והניסים והנפלאות להם זכינו:

א. שעתיים אחרי נסיעתנו חסמו את הדרך לגבול בבטון וחפירות עמוקות, כך שאם לא היינו מנצלים את המומנט של הוראת כ"ק האדמו"ר שליט"א, לא היינו יכולים לעבור את המסלול הזה.

ב. נהג האוטובוס בחזור נעצר על ידי המשטרה ועוכב 12 שעות בעיר קורסטין, ואילו בנסיעתנו הלך לא היה פוצה פה ומצפצץ.

ג. כאשר היינו בבלארוס ראינו שיירה ארוכה של טנקים רוסיים עומדים כבר בקו הגבול נכונים ליציאה לאוקראינה. אם היינו נפגשים איתם באותו כביש בשטח ההפקר, מפחיד להעלות על הדעת מה היו התוצאות.

ד. במזיבוז, למחרת צאתנו היתה אועקה וגם עליה לא פסחו הרוסים.

ה. אם לא היו מנצלים את הרגע בו נצטוונו לצאת, לא היו יכולים מחייבי הגיוס לעזוב את המדינה.

פרק חמישי - האכנסיה בפינסק והיציאה לארץ הקודש בואכה ווילנה

ביום ראשון למחרת השבת, עזבנו את מאזיר, והמשיכנו למקום שהתפללו רבותינו ואבותינו, בית הכנסת "בית אהרן" - קארלין, העומד על מכונו ותפארתו בעיירה קארלין שכיום הינה חלק מהעיר פינסק. בעיר זאת זכינו לאירוח נפלא ומדהים, תחת המרא דאתרא הרה"ג רבי משה פימה שליט"א, ובצל המוס"ד המפוארים שהוקמו שם על ידו.

כוואנו למקום עשה רושם גדול, ואפילו התקשורת המקומית הגיעה לראיין אותנו ושאלה לבואנו, דבר שאצל כולם לא היה מובן כיצד יצא לפועל. במבט לאחור רואים אנו כי גם עם הנסיעה מקייב למזיבוז' כל הקהילה יחד יצא ספרי התורה, היא שעמדה לנו להצילנו, היות ולאחר פרוץ המלחמה לא היה שייך לצאת מקייב ולהגיע לגבול בלארוס, ובודאי שלא היה שייך להתכנס ולצאת יחד כמו שיצאנו ממזיבוז'. וזאת היתה גם להצלת ספרי התורה, כי בית הכנסת נותר כעת שומם, וישנו בקייב חשש למעשי ביזה וגניבות, אך בחסדי שמים ספרי התורה שלמים עמנו.

עלינו סמוך לציונו של ראש השושלת האדמו"ר הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין

הכבישים היו מלאים בורות ומכשולים, שקי חול ומחסומים בג' בסון וכן מעברים נמוכים, כך שהמרחק בין גג המעבר לאוטובוס היה כחוט השערה. נהג האוטובוס היה צריך בכל פעם לתמרן, ובחסידי שמים הצלחנו לעבור בשלום.

אחרי נסיעה כשש שעות בערך, הגענו למחסום האוקראיני האחרון לפני שטח ההפקר, והנה להתפתעתנו הדרך חסומה לגמרי עם בורות וקוביות בטון ושקי חול, מבלי יכולת מעבר. מייד התקשרנו להרב פימה, והוא הודיע חד משמעי שחייבת להיות עוד דרך נוספת, כי יש לו ידיעה ברורה שהיום הגיעו מכונות לבלארוס מן הכיוון הזה. התקשרנו לעוד נהגי מוניות, ותוך כדי ניסיונות חיפוש, הצליחו לאתר דרך נוספת קצת נטושה. אך שם בפתח הדרך, היתה עמדת שמירה עם חיילים אוקראיניים.

היינו נבוכים מאוד, וחששנו כי אלו ימלאו תפקידם כשומרי גבולות ולא יתנו לנו לחצות את הגבול להיות רבים מאיתנו מחייבי גיוס. בארץ ישראל, הכינו מבעוד מועד גוי של שבת כדי להיענות כלל שאלה ושאלה מאיתנו ולהביאה אל כ"ק האדמו"ר שליט"א ובניו שליט"א שנשארו נעורים כל הלילה להיות קשובים לכל שאלה שתתעורר.

יצרנו עמו קשר ודנו בדבר עם כל הצדדים שבו. אחרי התייעצות עם האדמו"ר שליט"א הוחלט שיצא לעבר עמדה זו רכב פרטי של הרב קרול בלבד, מכיון שהוא וכל משפחתו נושאים פספורט בלארוסי ואינם חייבים בגיוס, ויאמר לשוטרים שהוא נוסע לביתו והוא מבקש רשות מעבר. החיילים אמרו לו כי מצידם אין בעיה, אך הרוסים יוריס לעבר דרך זו מבלי אבחנה על הנוסעים שם, וזה לא על אחריותם. הרב קרול הסכים לדבריהם ויצא לדרך, ומיד טלפן אלינו שהוא קיבל רשות מעבר.

כאן התעורר ספק חדש, האם לחכות עד שיגיע לנקודת הגבול הבלארוסי למען נדע שהדרך נקיה, היות ודרך זו אמורה לארוך כשעה בתוך שטחי ההפקר שננטשו.

התקשרנו שוב דרך הגוי ושאלנו את כ"ק האדמו"ר שליט"א, ותשובתו היתה שוב, "כולם יחד מייד יחד אתנו", ולא להיפרד כלל. כדבריו עשינו, וכשהגיעו הרכבים הראשונים לשוטרים האוקראינים, אמרו הם לשוטרים שאנחנו רוצים להגיע ולהתפלל בבלארוס והכל על אחריותנו, תוך כדי שהם משאירים להם מעטפה עם 2,000 דולר שהתחלק בין החיילים והשוטרים שבע"ד, כי חששנו שיתחילו לבדוק ויראו שיש איתנו אוקראינים חייבי גיוס. השוטר הריח את צבע הכסף, ומיד פתח את המעבר וצעק לאוטובוס שהגיע בניתיים "שבת שלום חסידים".

ככה נסענו כולם במשך כשעתיים בחשכת ליל בכביש מלא מכשולות עם תמרן ימינה ושמאלה, באמירת תהילים ככוונה רבה ובחשש ומתח נורא. כאשר עברנו את המכשול האחרון והגענו למקום שבו יש בימים כתיונות נקודת הבקורת האוקראינית, ושכעת נטושה, או אז ידענו כי בחסדי השם, חצי מבצע הצלית.

פרק רביעי - הכניסה לבלארוס

אחרי קרוב ל-12 שעות מאז שיצאנו, הגענו לביקורת הגבול הבלארוסי, שם המתין לנו השלוחים הנכונים של הרה"ג רבי משה פימה שליט"א, שחיכו עם אוטובוס ואוכל.

כאן הכל התנהל לפי הברוקרטיה הבלארו-סית. לאט לאט היו צריכים להוריד את כל המזוודות ולבודקם אחד לאחד, וכן לבדוק כל דרכון עם זכויות מגדלת. התעככנו שם שבע שעות, אך בחסדי שמים ובחשתינות הרב פימה, השוטרים העבירו את כולם גם מחוסרי